

3-12-1989: Macht DDR-regime breekt definitief

[Achtergrond](#) - 3 december 2019 - Auteur: Lynn Stroo

De val van de Berlijnse Muur op 9 november 1989 geldt als het belangrijkste moment in de vreedzame revolutie in de DDR. Maar net zo cruciaal was het aftreden van het Centraal Comité, het hoogste partij- en machtsorgaan in de DDR, op 3 december, vandaag 30 jaar geleden. Dat maakte de *Wende* onomkeerbaar.

“Voor mij was 3 december het belangrijkste moment van de vreedzame revolutie”, zei Bernd Florath, lid van de Oost-Duitse burgerrechtenbeweging Neues Forum, onlangs op [een bijeenkomst in Amsterdam](#). Het was de dag dat het belangrijkste machtsblok in de DDR uiteen viel. Tot die 3e december vreesde Florath dat de grenzen met het Westen ook weer kon worden gesloten. De val van het Zentralkomitee (Centraal Comité), het hoogste orgaan van de Sozialistische Einheitspartei Deutschland (SED), maakte hem duidelijk dat de macht van de communisten definitief was gebroken.

Op 3 december 1989 opende Egon Krenz - sinds 18 oktober 1989 de secretaris-generaal van de SED en daarmee de leider van de DDR - in Berlijn de zitting van het Centraal Comité. Het zou de laatste bijeenkomst worden.

Demonstraties

De macht van de communistische partij brokkelde sinds de val van de Muur in hoog tempo af. Op 3 december verzamelden boze SED-partijleden zich bij het gebouw van het Centraal Comité in het centrum van Oost-Berlijn. Ze demonstreerden net als voorgaande dagen tegen machtsmisbruik van partijkopstukken en vervalste gemeenteraadsverkiezingen in mei. De demonstranten eisten het aftreden van Krenz en het hele Politbüro, het belangrijkste orgaan binnen het Centraal Comité. ‘Ohne reinen Tisch keine Erneuerung’ ('zonder schone tafel geen vernieuwing') stond buiten op een protestbord geschreven.

‘De ooit zo machtige partij is verlamd en onthoofd’

Binnen bij de zitting rommelde het. Het lukte het Centraal Comité niet om de woede van partijleden en burgers te smoren en het imago van de partij op te

poetsen. De ZK-leden waren het erover eens dat het voortbestaan van de partij prioriteit had. Het Centraal Comité besloot 12 voormalige machthebbers en kopstukken uit de SED te zetten. Onder hen Erich Honecker (voormalig secretaris-generaal van de DDR), Willi Stoph (voormalig voorzitter van de ministerraad) en Erich Mielke (minister van Staatssicherheit, de geheime dienst Stasi). Ook werd een aantal partijleden gearresteerd.

Nog tijdens de zitting bleek de druk te hoog en trad het Centraal Comité, en daarmee ook het Politbüro af. Een historisch moment, waarmee het DDR-regime alle macht verloor. Een verslaggever van de West-Duitse Tagesschau noemde het aftreden van het Centraal Comité en het Politburo 'de zwaarste crisis voor de DDR'. "De ooit zo machtige partij is verlamd en onthoofd", [klonk het in het nieuws](#).

Nog tijdens de zitting werd een werkcommissie aangesteld die het toekomstige beleid voor de SED moest uitzetten. Een van de commissieleden was de jonge advocaat Gregor Gysi, die een paar dagen later SED-partijvoorzitter werd. Onder zijn leiding veranderde de SED in de PDS (Partei des Demokratischen Sozialismus), die de parlementaire democratie en de grondwet van de BRD accepteerde. In 2007 ging de PDS op in Die Linke.

Vrije verkiezingen

Met het wegvallen van het Centraal Comité kwam de politieke leiding van de DDR in handen van de ministerraad, met Hans Modrow, die sinds 13 november 1989 voorzitter was, als regeringsleider. Modrow gold als hervormer en zette zich in voor de hereniging van Duitsland. Bij de eerste vrije verkiezingen in de DDR in maart 1990 kwam Allianz für Deutschland als winnaar uit de bus, een samenwerkingsverband van Oost-Duitse partijen gesteund door de CDU. Modrow moest plaatsmaken voor [Lothar de Maizière](#), die minister-president werd.

Tijdelijk Duitse eenwording

[Van de val van de Muur tot de eenwording](#)

Op dezelfde dag dat de SED-leiding moest aftreden, vormden honderdduizenden DDR-burgers een menselijke keten door de hele republiek. Ze hadden gehoor gegeven aan de oproep van burgerrechtenbeweging Neues Forum en stonden hand in hand midden op de straten. De keten was een teken van hoop en een

signaal de democratische vernieuwing in Oost-Duitsland voort te zetten.

De gebeurtenissen van 3 december 1989 lieten zien dat het vertrouwen in de SED-leiding ruim drie weken na de val van de Muur volledig weg was. “De revolutie is in alle lagen van de bevolking doorgedrongen”, concludeerde de [verslaggever van Tagesschau](#) diezelfde dag op de West-Duitse tv. “De mensenmassa’s die de Wende afdwongen, hebben nu ook het SED-regime weggevaagd.”

[#OnThisDay](#) 1989 treten SED-Generalsekretär Egon Krenz, Politbüro und Zentralkomitee zurück. Das Ende der SED-Herrschaft rückt näher. Die [@tagesschau](#) vom 3. Dezember 1989 berichtet über die Umwälzungen in der [#DDR](#). [#mauerfall30](#) [#einheit30](#)
<https://t.co/LWs9QZVNv9>

— Haus der Geschichte (@hdg_museen) [December 3, 2019](#)

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel:

<https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/34581/3-12-1989-macht-ddr-regime-breekt-definitief>